

GÓRY – WAŻNE DLA LUDZI I NATURY

www.gory.pracownia.org.pl

Udział organizacji społecznych w postępowaniach administracyjnych

Co to jest organizacja społeczna?

Jest to organizacja zawodowa, samorządowa, spółdzielcza i inna organizacja społeczna.

Na jakiej zasadzie organizacja społeczna może uczestniczyć w postępowaniu administracyjnym?

Organizacja społeczna może uczestniczyć w postępowaniu administracyjnym jako:

- strona – czyli podmiot, którego interesu prawnego¹ lub obowiązku dotyczy postępowanie lub który żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek;
- podmiot na prawach strony – czyli podmiot, który nie ma interesu prawnego w postępowaniu, nie dotyczy ono też jego obowiązku, a jego udział w postępowaniu jest możliwy, gdy ustawa tak stanowi. Zgodnie z ustawą z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks Postępowania Administracyjnego (t.j. Dz.U. 2013, poz. 267) – dalej jako „k.p.a.” jako podmioty na prawach strony w postępowaniu administracyjnym mogą występować organizacje społeczne i prokurator.

Podstawowe zasady udziału organizacji społecznych w postępowaniach administracyjnych na prawach strony

Podstawowym aktem, który reguluje udział organizacji społecznych w postępowaniach na prawach strony jest k.p.a. Zgodnie z tą ustawą organizacja społeczna może w sprawie dotyczącej innej osoby wystąpić z żądaniem:

- wszczęcia postępowania z urzędu,
 - dopuszczenia jej do udziału w postępowaniu²,
- **jeżeli jest to uzasadnione celami statutowymi tej organizacji i gdy przemawia za tym interes społeczny.**

Jeżeli organ administracji publicznej, uznaje żądanie organizacji społecznej za uzasadnione, wydaje postanowienie o wszczęciu postępowania z urzędu lub o dopuszczeniu organizacji do udziału w postępowaniu. W przypadku, gdy brak jest podstaw do udziału organizacji społecznej w postępowaniu, organ wydaje postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania lub odmowie dopuszczenia organizacji do postępowania. Na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania lub dopuszczenia do udziału w postępowaniu organizacji społecznej służy zażalenie.

Konieczność uzasadnienia wniosku o wszczęcie postępowania z urzędu/dopuszczenie do postępowania celami statutowymi organizacji i interesem społecznym

¹ Np. inwestor w postępowaniu o wydanie pozwolenia na budowę. Interes prawny to uprawnienie do żądania określonej czynności organu.

² Zalecane jest, aby objąć jednym wnioskiem żądanie wszczęcia postępowania z urzędu i jednocześnie dopuszczenia do tak wszczętego postępowania organizacji społecznej.

powoduje następujące konsekwencje praktyczne. Po pierwsze – we wniosku o wszczęcie postępowania/dopuszczenie do postępowania organizacja społeczna powinna wskazać, jakie konkretnie cele statutowe przemawiają za wszczęciem/dopuszczeniem jej do postępowania. Po drugie, na poparcie tych twierdzeń, organizacja musi załączyć swój statut/regulamin do wniosku. Nadto, organizacja powinna wskazać na istnienie w sprawie interesu społecznego, który uzasadnia wszczęcie/dopuszczenie organizacji do postępowania. Interes ten powinien również zostać maksymalnie skonkretyzowany. Nie wystarczą ogólnikowe stwierdzenia – np. że inwestycja zagraża środowisku naturalnemu.

Uprawnienia organizacji społecznej jako podmiotu na prawach strony

Organizacja społeczna, która uczestniczy w postępowaniu na prawach strony ma (co do zasady) takie uprawnienia, jak strona postępowania. W szczególności ma prawo do:

- czynnego udziału w każdym stadium postępowania, zapoznawania się z aktami sprawy, wypowiedzenia się co do zebranych w sprawie dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań;
- złożenia odwołania;
- składania zażaleń;
- złożenia skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego.

Zasady udziału organizacji ekologicznych w postępowaniach administracyjnych wymagających udziału społeczeństwa

W przypadku, gdy organizacja społeczna jest organizacją ekologiczną, a postępowanie administracyjne jest postępowaniem wymagającym udziału społeczeństwa, zasady udziału organizacji społecznych zawarte w k.p.a. ulegają modyfikacji z korzyścią dla organizacji ekologicznych. Zasady udziału organizacji ekologicznych w postępowaniach administracyjnych wymagających udziału społeczeństwa reguluje ustawa z dnia z dnia 3 października 2008 r. - o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2016, poz. 353) – dalej jako „u.i.ś”. Od 1 stycznia 2015 r. wprowadzono wymóg co najmniej rocznego prowadzenia działalności statutowej w zakresie ochrony środowiska lub ochrony przyrody przez organizację ekologiczną, która chce brać udział w danym postępowaniu administracyjnym. Ma to zapobiegać powstawaniu organizacji społecznych tylko w celu „blokowania” konkretnych inwestycji.

Jakie postępowania wymagają udziału społeczeństwa?

Udziału społeczeństwa wymagają w szczególności postępowania w sprawie:

- oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko;
- ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko;
- oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000;
- wydania lub zmiany pozwolenia zintegrowanego dotyczącej istotnej zmiany instalacji;
- wydania zezwolenia na zamknięte użycie GMO³;
- wydania zezwolenia na wprowadzenie do obrotu produktów GMO,
- wydania zezwolenia na zamierzone uwolnienie GMO do środowiska;
- wydania zezwolenia na prowadzenie zakładu inżynierii genetycznej.

Co to jest organizacja ekologiczna?

Jest to organizacja społeczna, której celem statutowym jest ochrona środowiska lub ochrony przyrody. Dopuszczalne jest posiadanie także innych celów statutowych, jednakże w kontekście możliwości udziału w postępowaniu na zasadach określonych w u.i.ś. badane będzie tylko, czy w tych celach zawiera się ochrona środowiska lub ochrona przyrody.

W jaki sposób organizacja ekologiczna może stać się podmiotem na prawach strony w postępowaniu administracyjnym?

- Poprzez wyrażenie chęci wzięcia udziału w postępowaniu – nie jest wymagane złożenie wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, wystarczy pisemne zgłoszenie, że organizacja chce wziąć udział w określonym postępowaniu. Nie jest także wydawane postanowienie o dopuszczeniu organizacji ekologicznej do postępowania⁴. Organ może natomiast wydać postanowienie o odmowie dopuszczenia organizacji do postępowania, jeżeli np. jej cele statutowe nie wskazują na to, że jest to organizacja ekologiczna. Organizacja ekologiczna nie musi uzasadnić udziału w postępowaniu celami statutowymi, wystarczy, że się na nie powoła i załączy statut/regulamin, na poparcie swoich twierdzeń.
- Poprzez złożenie odwołania od decyzji wydanej w postępowaniu - także w przypadku, gdy nie brała ona udziału w określonym postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa, prowadzonym przez organ pierwszej instancji. Wniesienie odwołania jest wówczas równoznaczne ze zgłoszeniem chęci uczestniczenia w takim postępowaniu. W tym przypadku organizacja musi już

³ GMO to organizm genetycznie zmodyfikowany.

⁴ W praktyce jednak zdarza się, że organy wydają takie postanowienia.

jednak uzasadnić udział w postępowaniu swoimi celami statutowymi. Samo powołanie się na nie jest więc niewystarczające.

Nadto, organizacji ekologicznej służy skarga do sądu administracyjnego od decyzji wydanej w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa, jeżeli jest to uzasadnione celami statutowymi tej organizacji, także w przypadku, gdy nie brała ona udziału w określonym postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa.

Różnice w uprawnieniach, które przysługują organizacjom społecznym w zależności od tego, czy są to organizacje ekologiczne, czy organizacje nie spełniające tego warunku przedstawia poniższa tabela:

Organizacje, które nie są organizacjami ekologicznymi	Organizacje ekologiczne
Uczestniczą w postępowaniu na zasadach określonych w k.p.a.	Uczestniczą w postępowaniu na zasadach określonych w u.i.ś.
Aby uczestniczyć w postępowaniu, muszą złożyć wniosek, we wniosku trzeba uzasadnić, że udział w postępowaniu jest uzasadniony celami statutowymi organizacji, a za udziałem organizacji w postępowaniu przemawia interes społeczny.	Aby uczestniczyć w postępowaniu jedynie notyfikują taką chęć, powołując się na swoje cele statutowe.
Organ wydaje postanowienie o dopuszczeniu/odmowie dopuszczenia organizacji do postępowania.	Organ wydaje postanowienie tylko wtedy, jeżeli odmawia organizacji udziału w postępowaniu.
Nie mają możliwości odwołania się od decyzji, jeżeli nie brały udziału w postępowaniu przed organem I instancji.	Mogą złożyć odwołanie, nawet jeśli nie brały udziału w postępowaniu przed organem I instancji – o ile jest to uzasadnione ich celami statutowymi.
Nie mogą złożyć skargi do sądu administracyjnego, jeżeli nie brały udziału w postępowaniu administracyjnym	Mogą złożyć skargę do sądu administracyjnego nawet, jeżeli nie brały udziału w postępowaniu administracyjnym – o ile jest to uzasadnione ich celami statutowymi.

Jak więc widać, warto, żeby organizacja społeczna posiadała status organizacji ekologicznej. Należy jednak pamiętać, że te szczególne uprawnienia przysługują organizacjom ekologicznym tylko w takich postępowaniach, które wymagają udziału społeczeństwa.

Załącznik:

- wniosek o wszczęcie postępowania z urzędu i dopuszczenie organizacji społecznej do postępowania.

Stowarzyszenie Pracownia
na rzecz Wszystkich Istot
www.pracownia.org.pl

Fundacja Frank Bold
www.frankbold.pl

Publikacja wydana w ramach projektu „Harmonijny rozwój terenów górskich – człowiek, prawo i przyroda” realizowanego przez Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot w ramach Programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z funduszy EOG